



Magistrát hlavního města Prahy
Odbor památkové péče
Oddělení státní správy památkové péče
Ing. arch. Zdeňka Baštová
Jungmannova 35/29
P. O. BOX 800
111 21 Praha 1

Váš dopis čj. / ze dne
S-MHMP 136138/2015/2. 2. 2015

Naše čj.
NPÚ-311/7994/2015

Vyřizuje /l.
PhDr. Furáková/284

Spisový znak
820.2

V Praze dne
24. 2. 2015

Věc: Odborné vyjádření sloužící jako podklad pro vydání správního rozhodnutí

Čp. 134, Nové Město, Mikulandská 5, Praha 1

Pražská památková rezervace, památka UNESCO

Dokumentace pro územní rozhodnutí (projektový ateliér UMPRUM, prof. Ing. arch. I. Kroupa, Ing. arch. J. Moravcová, Ing. arch. T. Zmek, nám. Jana Palacha 80, 116 93 Praha 1, 12. 2014, 01. 2015) – technologická budova VŠUP

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze (dále NPÚ ÚOP HMP), vydává na žádost, kterou obdržel dne 2. 2. 2015, podle ustanovení § 14 odst. 2 a 7 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, k výše uvedené věci toto odborné vyjádření:

Předmětem předložené dokumentace je návrh dostavby, vestavby a přestavby objektu bývalé školy na inovační technologické a výzkumné vzdělávací centrum VŠUP spočívající v následujících zásazích:

Uliční křídlo:

- odstranění hlavního domovního schodiště,
- odstranění uliční nosné zdi v šíři 2 okenních os, středního a dvorního nosného zdiva včetně kleneb a celé severní části 1. PP,
- odstranění části uliční fasády v šíři okenní osy (3. okenní osa zprava) na celou výšku průčelí,
- odstranění středních nosných a vodorovných konstrukcí včetně kleneb vestibulu v 1. NP,
- odstranění středních nosných a vodorovných konstrukcí ve 2. a 3. NP,
- odstranění konstrukce krovu a jižního oválného schodiště na půdu,
- odstranění okenních a dveřních výplní, hlavních domovních vstupních dveří a podlahových vrstev.

Severní dvorní křídlo:

- odstranění všech konstrukcí 1. PP, nadzemních podlaží a krovu,
- odstranění dveřních a okenních výplní včetně podlahových vrstev.

Západní dvorní křídlo:

- odstranění severního domovního schodiště,
- odstranění všech vodorovných i svislých nosných konstrukcí v 1. NP včetně západní a východní dvorní fasády, s výjimkou vybraných částí severního a jižního obvodového štítového zdiva,

- odstranění vodorovných a středních nosných konstrukcí včetně vybraných částí východní dvorní fasády od 2. NP po 4. NP,
- odstranění konstrukce krovu,
- odstranění dveřních a okenních výplní včetně podlahových vrstev.

Jižní dvorní křídlo:

- odstranění v plném rozsahu včetně krovu.

Nově navrženo:

- provedení 2. PP a 1. PP v rozsahu celé parcely s výjimkou uličního křídla,
- zastavení celé plochy dvora v 1. NP, od 2. NP po 4. NP přepatrování dvora v jednotlivých podlažích s vynecháním dvou příčných obdélných světlíkových dvorků na severní a jižní straně,
- nastavení uličního křídla o dvě podlaží (zvýšení stávajícího hřebene střechy o cca 2,2 m, z +21,000 na +23,100),
- zastřešení celého bloku systémem rovných střeš, ve střední části s pochozími terasami, atika 1 ve výši +23,100,
- prolomení uličního průčelí v prostoru dnešního hlavního vstupu do objektu (3. osa zprava) vložení předsunutého (cca 2 m) bloku na celou výšku průčelí, s přesahem nad rovné střechy o 3,5 m (+26,600), procházejícího napříč celým objektem a vystupujícího z dvorního průčelí (cca 2 m).

Z hlediska památkové péče je předložený návrh

vyloučeny.

Odůvodnění:

Školní budova (uliční a severní dvorní křídlo) byla postavena podle plánů Václava Nekvasila z roku 1892 jako německá státní reální škola, která patřila v Praze k nejstarším a kde vyučoval i Jan Neruda (jeho žákem byl i Jakub Arbes). Ze starší zástavby, zbudované po roce 1852, bylo ponecháno jižní a západní dvorní křídlo. K velkým stavebním zásahům došlo roku 1949 pro Výzkumný ústav pedagogický podle plánů Václava Vondráška. Roku 1956 byly změněny dispozice a vyztuženy stropy v zadním dvorním křídle, v letech 1991-92 byly provedeny úpravy změn dispozic pro základní školu podle projektu Jana Kerela a Zdeňka Hölzera.

Řadová čtyřkřídlá budova je vystavěna kolem obdélného dvora. Uliční křídlo je trojtraktové. Hlavní dvoupatrová fasáda je šestnáctiosá se středním rizalitem na šíři šesti os, ukončeným atikou, po stranách sloupky se segmentovými štítky, v jejichž vrcholu jsou koule. V přízemí je fasáda bosovaná (střídá se pás s hladkou a hrubě nahozenou omítkou), ve třetí ose zleva i zprava umístěny portály v edikulách z třičtvrtěsloupů a průběžných říms, nad vchodem vytažené, v portálech dvoukřídlá vrata s půlkruhovým nadsvětlíkem (pravá vrata jsou původní, levá novodobá). Všechna okna jsou vsazena v šambránách, v rizalitu jsou rámována pilastrovými edikulami se segmentovými a trojúhelnými frontony. Okna přízemí mají zdůrazněný hlavní klenák, v 1. patře trojúhelné frontony a hladké podokenní výplně, ve 2. patře přímé nadokenní římsy. Po jižní straně navazuje na uliční křídlo kolmo dvoupatrové dvorní křídlo, kterým se v přízemí projíždí do dvora a nad větší částí je v 1. patře sál. Severní dvorní křídlo je rovněž kolmé na uliční křídlo a je dvoupatrové dvoutraktové. S uličním křídlem je rovnoběžné západní dvorní třípatrové dvoutraktové křídlo, se schodištěm ve zlomu křídel. Za tímto křídlem je zahrada se školním hřištěm a přízemním přístavkem, vše je uzavřeno ohradní zdí s nikami. Dvorní fasády jsou hladké.

Objekt je podsklepen. Vestibul v pravé části uličního křídla je zaklenut zčásti valeně, zčásti křížovou klenbou. Původními vestibulovými dveřmi se projde do hlavního schodišťového prostoru s třiramenným schodištěm, vynášeným na podestách dórskými sloupy, balustráda je vybavena litinovými kuželkami. Z chodeb při dvorním traktu se vstupuje původními kazetovými dveřmi do jednotlivých místností. V levé části uličního křídla vede valeně zaklenutý průjezd. Před nástupem

do dvora, po pravé straně, se vstupuje do vestibulu s vedlejším oválným schodištěm s litinovým zábradlím. Toto schodiště spojuje hlavní uliční křídlo a jižní dvorní křídlo.

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o stavbu nacházející se na území Pražské památkové rezervace (PPR), vztahuje se na stavební úpravy této stavby ustanovení nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze, ze dne 21. 7. 1971.

Památková rezervace v hlavním městě Praze, představující historické jádro Prahy, byla v roce 1992 zařazena do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Předmětem památkové ochrany jsou na území Pražské památkové rezervace (PPR), kromě prohlášených kulturních památek rovněž stavby a plochy, které nejsou nemovitými kulturními památkami, ale které vykazují památkové nebo urbanistické hodnoty dotýkající se vnitřní i vnější architektury. Soudobými vstupy do stávající historické zástavby rezervace nesmí být narušena objemová a prostorová skladba historických objektů a poškozeno prostředí PPR.

Pro stavební úpravy nechráněných objektů a jejich souborů v PPR se v § 3, odst. 1, písmeno a) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: „musí být řešeny a prováděny se zřetelem k trvalému zabezpečení jejich hmotné podstaty, k jejich přiměřenému společenskému využití a dalšímu zhodnocování výtvarných a dokumentárních funkcí“.

Pro novou výstavbu a vnější úpravy nechráněných objektů v PPR se v § 3, odst. 1. písmeno b) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: „musí dbát architektonických vztahů ke kulturním památkám a jejich souborům, navazovat na jejich objemovou a prostorovou skladbu i prostředí a dotvářet jejich celky přiměřenými prostředky současné architektonické tvorby“.

Pro provádění veškerých terénních úprav i staveb dopravních, vodohospodářských, energetických, telekomunikačních, podzemních a inženýrských sítí v PPR se v § 3, odst. 1, písmeno c) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: nesmí narušovat její prostředí a ohrožovat jednotlivé kulturní památky“.

Navržené řešení směřuje k celkové demolici objektu se zachováním uličního průčelí a omezeného rozsahu vybraných konstrukcí.

Objekt je předmětem památkové ochrany jako celek, zejména jeho historické vodorovné a svislé nosné konstrukce (zdivo, klenby, trámové stropy, krov, včetně všech historických prvků a detailů), ale i veškeré autentické konstrukce a prvky nenosné a výplňové (schodiště včetně zábradlí, fasády, střešní krytina, okenní a dveřní výplně, podlahy, podhledy, vnější i vnitřní omítky, dlažby, včetně všech autentických historických prvků a detailů).

Nedílnou součástí památkové hodnoty objektu jsou i dochované řemeslné prvky a detaily fasád: většina dřevěných špaletových oken, hlavní domovní vstupní dveře, vybrané interiérové dveře, dlažby, štuková výzdoba stěn a stropů, zábradlí a mříže, vše z doby výstavby objektu v roce 1892. V objektu jsou dále zachovány významné stavební konstrukce (zdivo, klenby, stropy, krov) pocházející z jednotlivých etap výstavby jednotlivých křídel, které vytvářejí základní systém památkové podstaty objektu.

Dřevěné krovy nad jednotlivými křídly jsou tvořeny složitými soustavami tesařských konstrukcí (uliční a severní křídlo vaznicová soustava se stojatými stolicemi, západní a jižní křídlo vaznicová soustava s ležatými stolicemi). Zachované původní konstrukce z doby výstavby objektu vykazují jak opracováním dřeva, tak i autentickými tesařskými spoji a dalších navazujících stavebních detailů nepopíratelné památkové hodnoty, které jsou rovnocennou částí daného objektu. Naprosté odstranění všech konstrukcí krovů by znamenalo nevratnou ztrátu historicky významných stavebních konstrukcí a materiálů, popření základního stavebního principu, tradičního architektonického řešení daného objektu.

Střecha zároveň spoluvytváří architektonickou podstatu objektu, je nedílnou součástí jeho architektonické kompozice, výtvarně je rovnocenná fasádám. Má hodnotu historického dokumentu a podílí se na vytváření charakteristického reliéfu střešní krajiny Nového Města.

Dvůr v historické zástavbě je svébytný architektonický prostor, který je plnohodnotnou součástí celé architektonické kompozice. V prostorové hierarchii tvoří přechod mezi veřejným a soukromým prostorem a je protiváhou k zastavěným plochám. Kontakt s vnějším prostředím (přirozené osvětlení a větrání) je jednou z hlavních podmínek, které se podřizuje dispoziční uspořádání objektu i provozní vazby, proto z výtvarného, funkčního i dispozičního hlediska patří dvorky k podstatě historické architektury.

Památková hodnota objektu spočívá v jeho kvalitním architektonickém, výtvarném a materiálovém řešení a zároveň v jeho začlenění do složitého historického urbanistického celku Nového Města, jehož počátky spadají do středověku, a v přechodovém článku k dochované starší urbanistické struktuře okolí. Objekt je dokladem složitého stavebně historického vývoje daného území, střetu různých historicky významných slohových období a jejich architektonického a tvaroslovného výrazu, kontrastem hmotovým i výškovým, je základním a charakteristickým znakem Pražské památkové rezervace a těžištěm památkových hodnot, pro které byla zapsána na seznam památek UNESCO. S ohledem na nálezy v okolí je opodstatněné areál považovat za významnou archeologickou lokalitu. Škola není kulturní památkou, ale je památkově chráněna z titulu svého situování na území Pražské památkové rezervace. V rámci rezervace je součástí statku zapsaného na Seznam památek Světového dědictví a k její ochraně je tak Česká republika zavázána i na mezinárodní úrovni.

Návrh ve své podstatě odporuje Mezinárodní chartě pro záchranu historických měst, ICOMOS, Washington 1987 (viz. článek 2, odstavec c: Hodnoty, které je třeba uchovat, jsou - historický charakter města a soubor materiálních a duchovních prvků, které představují jejich obraz, zvláště: forma a vzhled budov (interiér a exteriér), jak jsou definovány svou strukturou, objemem, stylem, měřítkem, materiály, barvou a výzdobou. Každý zásah do těchto hodnot by poškozoval autentičnost historického města).

Předložený návrh není v souladu s režimem památkové ochrany stanoveným pro objekty v Pražské památkové rezervaci.

Nejedná se o adaptaci a využití chráněného statku s ohledem na potřeby současného života, jak o něm hovoří článek 11 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví, ale jde v podstatě o demolici, jejímž účelem je uvolnit pozemek pro novostavbu s větší kapacitou. Takový přístup k architektonickému dědictví je v přímém rozporu s účelem památkové rezervace a právní ochranou veřejného zájmu na jejím zachování. Druhým důvodem je intervence návrhu do prostředí, což se týká návrhu plošného zničení intaktních a cenných archeologických situací vložím suterénů a dopadu navrhovaných nástaveb a změny architektury střech ve vztahu k navazující, měřítkově mnohem drobnější, historické zástavbě. Ve smyslu Maltské konvence je vhodné chápat požadavek zachování archeologického dědictví jako relevantní hledisko posouzení navrhovaného rozsahu výkopů.

Máme za to, že pro přijatelné řešení je nezbytné redukovat navrhovanou užitnou kapacitu na úroveň možností daných stávající podobou budov. Tím nejsou zpochybněny prostorové potřeby Vysoké školy uměleckoprůmyslové, ale teze, že tyto potřeby musí být v plném rozsahu vyřešeny na místě čp. 134/II. Pokud nebudou prostorové potřeby VŠUP uspokojeny připojením a využitím historických budov v Mikulandské ulici v plném rozsahu, není řešením demolice těchto budov, ale hledání dalších vhodných objektů, které by potřebnou plochu dílenského zázemí doplnily. Omezením požadované kapacity na úroveň korespondující s prostorovými možnostmi stávajících budov odpadne důvod razantní demolice vnitřních konstrukcí, schodišť a krovů, zřizování

rozsáhlých suterénů a dvoupodlažní nástavby. K zamýšleným úpravám nebylo předem vyžádáno závazné stanovisko (viz. 14. odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění) a dokumentace nebyla projednávána s NPÚ ÚOP HMP ani v průběhu zpracování. V lednu 2015 požádala Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze dopisem generální ředitelku NPÚ o projednání záměru ve Vědecké radě. Dne 2. února 2015 obdrželo Územní odborné pracoviště NPÚ v hl. m. Praze žádost Odboru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy o písemné vyjádření k dokumentaci pro územní rozhodnutí v režimu § 14 zákona o státní památkové péči.

Výše uvedená žádost s dokumentací pro územní rozhodnutí byla předložena k posouzení na jednání Vědecké rady generální ředitelky Národního památkového ústavu, která se konala 12. 2. 2015 a která je nejvyšším odborným grémiem odborné instituce státní památkové péče.

Vědecká rada na svém zasedání přijala závěr, ve kterém vítá dialog současné architektury s historickou stavbou a dovede si představit její výrazný a plnohodnotný vstup, který zohlední novou funkci objektu. Historická stavba však musí být v tomto dialogu rovnocenným partnerem, nikoliv formálně zachovávanou kulisou. Vědecká rada je přesvědčena, že předpokladem úspěšného nalezení řešení vyhovujícího potřebám investora i ochraně architektonického dědictví je snížení navržené kapacity, které vytvoří prostor k většímu respektu k historické stavbě. Při snížení kapacity je možno docílit výsledku, který zhodnotí dosavadní kvality objektu a zapojí je integrálně do nového architektonického celku. Vědecká rada se zároveň domnívá, že obdobně významný a rozsáhlý záměr v prostředí Pražské památkové rezervace má být během zpracování projednáván s NPÚ.

Vědecká rada konstatuje, že návrh v předložené podobě není přijatelný. Důvodem odmítnutí navrhované podoby je míra intervence do dochované historické stavby a jejího prostředí. Dle projektu z ní mají zůstat fakticky pouze sklepy uličního traktu, uliční průčelí a části některých obvodových zdí. Z dochovaných historických interiérů má být reálně zachováno pouze jedno schodiště.

Vědecká rada současně vyjádřila hluboké znepokojení nad skutečností, že návrh na razantní zásah do objektu na území Pražské památkové rezervace nebyl připravován ve spolupráci s památkovou péčí. Žádost o schválení nekonzultovaného řešení je chybou již proto, že správné řízení neumožňuje hledání pozitivních východisek sporných bodů. Rozhodnutí předložit až dokončenou dokumentaci je tak zároveň rezignací na zohlednění nároků kvalifikované péče o zachování a presentaci architektonického dědictví.

Na základě výše uvedeného máme za to, že omezení požadované kapacity je předpokladem možnosti nalezení přijatelného řešení. Je zřejmé, že toto řešení nemůže mít podobu prosté redukce návrhu, ale že bude nezbytné návrh celkově přehodnotit. Při koncipování nového návrhu je vhodné:

- zachovat stávající hmotové řešení budov včetně střech,
- omezit rozsah nově navrhovaných suterénů, a to i s ohledem na ochranu archeologického dědictví,
- více respektovat skutečnost, že nádvoří není dosud nezastavěná část pozemku, ale funkční a výtvarná součást historické architektury, která má svoji nezanedbatelnou hodnotu i z hlediska charakteristické struktury zástavby,
- respektovat historickou hmotu a dispozici, pokud není přesvědčivý důvod k jinému řešení,
- brát v úvahu nejen vazbu na probíhající novostavbu v areálu sousedního Schönkirchovského domu čp. 135/II, ale i na navazující drobnější historické objekty a charakter jimi tvořeného prostředí.

Ing. arch. Ondřej Šefců v. r.
ředitel

Za správnost: Vaňhová

